

HOOFDSTUK 4

AFVAL

Foto : © Thinkstock

Meer informatie op:
<https://leefmilieu.brussels/themas/afval-grondstof>

Dit hoofdstuk is bijgewerkt tot de bepalingen die in werking zijn getreden op 1 december 2020

INHOUDSTAFEL

VOORNAAMSTE WETSBEPALINGEN	3
DOEL VAN DE WETGEVING	3
VOORNAAMSTE VERPLICHTINGEN	4
A. Afvalbeheer in het algemeen	4
1) Verbod op het achterlaten van afval	4
2) Gescheiden afvalbeheersing	4
3) Verwerking van afvalstoffen	5
4) Afvalgerelateerde activiteiten gebonden aan een voorafgaande formaliteit	5
5) Grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen	6
B. Specifieke verplichtingen	7
1) Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstoffen	7
2) Specifieke verplichtingen voor gevaarlijk afval	9
a. Gevaarlijk afval in het algemeen	9
b. Specifieke verplichtingen voor afgewerkte olie	9
3) Verplicht register en traceerbaarheidsdocument.....	9
4) Verplichtingen voor afval van producten in papier en/of karton	10
5) Verplichtingen voor dierlijke bijproducten en afgeleide producten	11
a. Europese Wetgeving	11
a.1. Sortering en traceerbaarheid	12
a.2. Opslag	12
b. Gewestelijke wetgeving	13
6) Verplichtingen inzake plastic zakjes	14
INBREUKEN	16
SANCTIES.....	18
A. Strafrechtelijke sancties	18
B. Administratieve sancties	18

VOORNAAMSTE WETSBEPALINGEN

De voornaamste wetsebepalingen ter zake zijn de volgende:

- Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestraffing van milieumisdrijven, en milieuaansprakelijkheid (hierna 'Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid')¹;
- Ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (hierna 'BWLKE')²;
- Ordonnantie van 14 juni 2012 betreffende afvalstoffen (hierna 'ordonnantie afvalstoffen')³;
- Ordonnantie van 22 april 1999 betreffende het voorkomen en het beheer van afval van producten in papier en/of karton (hierna 'ordonnantie papier/karton')⁴;
- Ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen (hierna 'ordonnantie milieuvergunningen')⁵;
- Wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging (hierna 'wet van 26 maart 1971')⁶;
- Ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid (hierna: "ordonnantie water")⁷;
- Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake dierlijke bijproducten (hierna 'Verordening (EG) nr. 1069/2009')⁸ en de uitvoeringsverordening, meer bepaald Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn (hierna 'Verordening (EU) nr. 142/2011')⁹;
- Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (hierna 'Verordening (EG) nr. 1013/2006')¹⁰;
- Besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen (hierna: « Brudalex »)¹¹; en
- De uitvoeringsbesluiten van voornoemde wetgeving die betrekking hebben op afval.

DOEL VAN DE WETGEVING

Algemeen gesproken heeft deze wetgeving tot doel het milieu en de menselijke gezondheid te beschermen door de schadelijke gevolgen van de productie en het beheer van afval te voorkomen of te beperken, en door de globale effecten van het gebruik van hulpbronnen te beperken en ze doeltreffender te gebruiken¹².

¹ Ordonnantie van 25 maart 1999, vroeger getiteld 'Ordonnantie betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu' (B.S., 24 juni 1999), zoals hernoemd en gewijzigd door de ordonnantie van 8 mei 2014 (B.S., 18 juni 2014).

² B.S., 21 mei 2013.

³ B.S., 27 juni 2012

⁴ B.S., 14 oktober 1999.

⁵ B.S., 26 juni 1997.

⁶ B.S., 1 mei 1971. De wet van 26 maart 1971 wordt echter opgeheven door artikel 39 van de ordonnantie van 16 mei 2019 tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid (hierna: "ordonnantie water"), op de datum waarop het besluit van de Regering genomen op grond van artikel 40, § 2 van de ordonnantie water, in werking treedt [nog niet ingevoerd op dit moment]. Aangezien het merendeel van haar bepalingen immers overbodig wordt, is voorzien om enkel de voornaamste ervan te behouden en deze te integreren in het huidige wettelijk kader van het waterbeleid dat de kaderordonnantie water vormt. Aangezien deze wet de wettelijke basis vormt voor de lozingsnormen (meer bepaald het algemeen reglement), zal deze opheffing niettemin slechts intreden op het moment dat de regering nieuwe lozingsnormen op basis van artikel 40, § 2 van de kaderordonnantie water heeft aangenomen.

⁷ B.S., 3 november 2006.

⁸ PBEU, L 300 van 14 november 2009, p.1

⁹ PBEU, L 054 van 26 februari 2011, p.1

¹⁰ PBEU, L 190 van 12 juli 2006, p.1.

¹¹ B.S., 13 januari 2017.

¹² Artikel 4 van de ordonnantie afvalstoffen.

VOORNAAMSTE VERPLICHTINGEN

A. Afvalbeheer in het algemeen

Er moet voor gezorgd worden dat het beheer van afvalstoffen geen gevaar oplevert voor de gezondheid van de mens en geen nadelige gevolgen heeft voor het milieu¹³.

Met 'afvalstof' wordt bedoeld elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen¹⁴.

1) Verbod op het achterlaten van afval

Het is verboden afvalstoffen achter te laten op een openbare of privéplaats buiten de plaatsen die hiertoe door de bevoegde administratieve overheid voorzien zijn of zonder de verplichtingen betreffende de verwijdering van afvalstoffen na te déchets¹⁵

Het is verboden voorwerpen of stoffen in de oppervlaktewateren te werpen of te deponeren, er verontreinigende vloeistoffen in te lozen of er gasen in te brengen (met uitzondering van vergunde lozingen van afvalwater)¹⁶.

Het is ook verboden vaste stoffen of vloeistoffen te deponeren op een plaats vanwaar ze door een natuurlijk verschijnsel in die wateren of in de openbare riolen kunnen terechtkomen¹⁷.

Foto : © Xavier Claes

Tot slot is het verboden afvalstoffen te vernietigen door verbranding in de open lucht, behalve wanneer het gaat om plantaardige afvalstoffen afkomstig van het onderhoud van tuinen of de ontbossing of ontginning van terreinen (of bedrijfslandbouwkundige werkzaamheden)¹⁸.

2) Gescheiden afvalbeheersing

Elke producent of houder van afvalstoffen is daarnaast verplicht zijn afval te sorteren¹⁹.

Voor zover deze ingreep vanuit een technisch, economisch en milieustandpunt realiseerbaar is²⁰:

- moeten de afvalstoffen gescheiden worden ingezameld wanneer dat nodig is voor een afvalbeheer conform de wettelijke bepalingen ter zake en wanneer dat de nuttige toepassing vergemakkelijkt of verbetert; en
- mogen ze niet vermengd worden met andere afvalstoffen of materialen die andere eigenschappen hebben.

Fotos : © Thinkstock

¹³ Artikel 17 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴ Artikel 3, 1°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵ Article 18, §1er de l'ordonnance déchets.

¹⁶ Artikel 2, eerste lid, van de wet van 26 maart 1971 en artikel 40, § 1, tweede lid van de ordonnantie water.

¹⁷ Artikel 2, tweede lid, van de wet van 26 maart 1971 en artikel 40, § 1, derde lid van de ordonnantie water.

¹⁸ Artikel 6 van het koninklijk besluit van 26 juli 1971 tot oprichting van zones voor speciale bescherming tegen luchtverontreiniging (B.S., 5 augustus 1971), met artikel 3.2.10 van het BWLKE als huidige basis.

¹⁹ Artikel 19, § 2, van de ordonnantie afvalstoffen.

²⁰ Artikel 19, § 3, van de ordonnantie afvalstoffen.

Elke producent of houder van afval ander dan huishoudelijk afval moet de volgende fracties bij de inzameling gescheiden van elkaar aanbieden: papier en karton (droog en proper), metaal, PMD, glas, plantenafval, gevaarlijk afval en ander afval waarvoor een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid geldt²¹. De Regering²² en de Europese wetgeving²³ kunnen die plicht tot gescheiden ophaling ook uitbreiden naar andere categorieën.

3) Verwerking van afvalstoffen

Elke eerste afvalproducent of andere houder van afvalstoffen verricht zelf de afvalverwerking of laat die verwerking verrichten door een handelaar, een inrichting of een onderneming die afvalverwerkingshandelingen verricht, of door een inzamelaar van afvalstoffen²⁴.

Bij het opstellen van de wetgeving en de beleidsinitiatieven voor de preventie en het beheer van afvalstoffen, wordt als prioriteitsvolgorde de volgende afvalhiërarchie gehanteerd²⁵:

- 1° preventie;
- 2° voorbereiding voor hergebruik;
- 3° recyclage;
- 4° andere nuttige toepassing, met name energierugwinning; en
- 5° verwijdering.

De inzamelaars en vervoerders leveren het ingezamelde afval af bij de vergunde verwerkingsinstallaties²⁶.

Volgens het beginsel 'de vervuiler betaalt' worden de kosten van het afvalbeheer gedragen door de eerste afvalproducent, de huidige houder of de vorige houder van de afvalstoffen²⁷.

Indien het gaat om achtergelaten afvalstoffen, dan zijn de kosten ten laste van²⁸:

- diegene die de afvalstoffen heeft achtergelaten op onwettige wijze, als hij kan worden aangeduid;
- de bewoner of de eigenaar van de plaats in andere gevallen.

4) Afvalgerelateerde activiteiten gebonden aan een voorafgaande formaliteit

De ingedeelde afvalverwerkingsinrichtingen zijn onderworpen aan een milieuvergunning²⁹ (bijvoorbeeld sorteer- en recyclage-inrichtingen, stortplaatsen, opslagplaatsen voor afval, fabrieken voor de verwijdering van afvalstoffen door scheikundige behandeling, containerparken, inrichtingen voor de verbranding van gevaarlijke stoffen en composteringscentra van meer dan 10 t/an³⁰).

De Regering kan bepaalde inrichtingen evenwel onderwerpen aan een aangifteplicht, zoals inrichtingen met als hoofdactiviteit de nuttige toepassing van ongevaarlijke afvalstoffen, mits de goedkeuring van algemene exploitatievoorwaarden³¹.

De inrichtingen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die het inzamelen van afvalstoffen als nevenactiviteit uitoefenen en die de voorwaarden bepaald in artikel 3.5.15 van de Brudalex naleven, zijn niet onderworpen aan de verplichting tot het verkrijgen van een toelating als een inrichting voor het inzamelen van afvalstoffen³².

Bovendien zijn personen die bepaalde activiteiten uitoefenen, onderworpen aan een erkenning of registratie³³. Zo is bijvoorbeeld:

- de vervoerder van afvalstoffen, met uitzondering van de afvalstoffenproducent die zijn eigen afvalstoffen vervoert naar een inzamelinrichting of voor zover zijn vervoerde hoeveelheid afvalstoffen niet groter is dan 500 kg, onderworpen aan een registratie³⁴;

²¹ Artikel 3.7.1 van de Brudalex

²² Artikel 19, § 4, van de ordonnantie afvalstoffen.

²³ Zie bijvoorbeeld, wat betreft dierlijke bijproducten, artikel 17, § 1, a), en bijlage VIII, hoofdstuk 2, punt 1, a) van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

²⁴ Artikel 23, § 1, van de ordonnantie afvalstoffen.

²⁵ Artikel 6, eerste lid, van de ordonnantie afvalstoffen.

²⁶ Artikel 23, § 2, van de ordonnantie afvalstoffen.

²⁷ Artikel 24, eerste lid, van de ordonnantie afvalstoffen.

²⁸ Artikel 25 van de ordonnantie afvalstoffen.

²⁹ Artikel 37 van de ordonnantie afvalstoffen.

³⁰ Rubrieken van de ingedeelde inrichtingen nr. 22, 27, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 66, 106, 159, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219 en 220 (<http://www.leefmilieu.brussels/de-milieuvergunning/administratieve-gids/ingedeelde-inrichtingen>).

³¹ Artikel 38 van de ordonnantie afvalstoffen.

³² Artikelen 3.5.15 en 3.5.16 § 2 van de Brudalex.

³³ Artikel 39 van de ordonnantie afvalstoffen.

³⁴ Artikel 3.1.1, 1° van de Brudalex

- de inzamelaar, handelaar of makelaar van niet gevaarlijke afvalstoffen onderworpen aan een registratie³⁵;
- de inzamelaar, handelaar of makelaar van gevaarlijke afvalstoffen onderworpen aan een erkenning³⁶;
- de inzamelaar en de vervoerder van dierlijk afval zijn onderworpen aan een registratie³⁷;

De uitbater van een inzamel- of verwerkingsinrichting en de inzamelaar, handelaar of makelaar van gevaarlijke of niet-gevaarlijke afvalstoffen hebben de verplichting om aan te tonen dat zij over voldoende kennis van het afvalbeheer bezitten³⁸. Deze personen beschikken eveneens over een kwaliteitbeheersysteem, gebaseerd op het principe van de zelfcontrole³⁹ dat jaarlijks bijgewerkt wordt.

5) Grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen

De procedures, verplichtingen en controleregelingen voor de overbrenging van afvalstoffen worden vastgelegd naargelang de herkomst, de bestemming en de route van de overbrenging, van het soort overgebrachte afvalstoffen en van het soort behandeling dat de afvalstoffen ondergaan op de plaats van bestemming⁴⁰.

In functie van deze parameters kan een grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen onderworpen worden aan een kennisgevingsprocedure met de toestemming van de betrokken overheden of aan een lichter systeem dat algemene informatievereisten voorziet.

Foto : © Xavier Claes

Met 'overbrenging van afvalstoffen' wordt bedoeld het vervoer van voor nuttige toepassing of verwijdering bestemde afvalstoffen dat plaatsvindt of gepland is plaats te hebben tussen een land en een ander land, tussen een land en landen of gebieden overzee of andere gebieden die onder de bescherming van het eerstbedoelde land staan, tussen een land en een landgebied dat volgens het internationaal recht niet tot enig land behoort, tussen een land en het Zuidpoolgebied, vanuit een land doorheen een van de bovengenoemde gebieden, binnen een land doorheen een van bovengenoemde gebieden en dat in hetzelfde land vertrekt en eindigt, of vanuit een niet onder de rechtsmacht van enig land vallend geografisch gebied naar en land⁴¹.

Overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1013/2006⁴² is een grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen onderworpen aan de kennisgevingsverplichting illegaal als deze is gebeurd:

- zonder kennisgeving aan alle betrokken bevoegde autoriteiten; of
- zonder toestemming van de betrokken bevoegde autoriteiten; of
- met een door vervalsing, verkeerde voorstelling van zaken of fraude verkregen toestemming van de betrokken bevoegde autoriteiten, of
- op een manier die feitelijk niet met de kennisgeving of de vervoersdocumenten overeenstemt, of
- op een manier die resulteert in een verwijdering of nuttige toepassing die in strijd is met de communautaire of internationale regelgeving, of
- van of naar een derde land dat valt onder het uitvoer- of invoerverbod voor afvalstoffen.

³⁵ Artikel 3.1.1, 2° van de Brudalex

³⁶ Artikel 3.1.2 van de Brudalex

³⁷ Artikel 15 Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval, B.S. 19 december 2002.

³⁸ Artikelen 3.3.2, 3.4.2 en 3.5.2 van de Brudalex

³⁹ Artikelen 3.3.3, 3.4.5 en 3.5.4 van de Brudalex

https://leefmilieu.brussels/themes/afval-grondstof/afvalbeheer/kwaliteitbeheersysteem-kbs?_ga=2.69922451.2009525490.1622471561-915424067.1622471561

⁴⁰ Artikel 1, § 1 van de Verordening (EG) nr. 1013/2006; zie ook artikel 1 en de bijlage van de Verordening (EG) nr. 1418/2007 van de Commissie van 29 november 2007 betreffende de uitvoer, met het oog op terugwinning, van bepaalde in bijlage III of IIIA bij Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad genoemde afvalstoffen naar bepaalde landen waarop het OESO-besluit betreffende het toezicht op de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen niet van toepassing is (PBEU, L 316 van 4 december 2007, p. 6).

⁴¹ Artikel 2, punt 34, van de Verordening (EG) nr. 1013/2006.

⁴² Artikel 2, punt 35, a) tot f) van de Verordening (EG) nr. 1013/2006.

Overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1013/2006⁴³ is een grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen onderworpen aan de algemene informatievereisten (opgenomen in het document in bijlage VII van voornoemde verordening) illegaal als:

- ontdekt is dat de overbrenging niet mocht gebeuren zonder kennisgeving en goedkeuring van de betrokken bevoegde overheden; of
- de overbrenging geschiedt op een wijze die niet feitelijk is gespecificeerd in het in bijlage VII opgenomen document.

In dit kader voorziet de Verordening (EU) nr. 1013/2006 dat overheden van een fysieke persoon of een rechtspersoon die in het bezit is van de betrokken stof of voorwerp, of die het vervoer ervan regelt, kunnen eisen dat ze bewijsdocumenten voorlegt om aan te tonen dat deze stof of voorwerp geen afvalstof is.⁴⁴ Het beginsel van de omgekeerde bewijslast is dus van toepassing.

In het bijzonder voor elektrische en elektronische apparatuur (EEA) voorziet de Brudalex meer gedetailleerde vereisten om het verschil te kunnen aantonen tussen een “gebruikte EEA” (niet-afval) en een “afgedankte EEA” (afval)⁴⁵. Een EEA moet ten minste worden getest, gelabeld en goed verpakt in een centrum voor voorbereiding voor hergebruik, voor elke exportactiviteit.

B. Specifieke verplichtingen

1) Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstoffen

De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid legt de producent de verplichting op om op zijn kosten de afvalstoffen voortkomend van zijn producten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te behandelen of te laten behandelen⁴⁶. Deze verplichting geldt voor volgende afvalstoffen⁴⁷, zelfs al zijn ze afkomstig van huishoudens:

- afgedankte batterijen en accu's⁴⁸;
- versleten banden⁴⁹;
- afgedankte voertuigen⁵⁰;
- gebruikte elektrische en elektronische apparaten, zelfs als ze afkomstig zijn van particuliere huishoudens⁵¹;
- afgewerkte olie⁵².

Fotos : © Xavier Claes

⁴³ Artikel 2, punt 35, g) van de Verordening (EG) nr. 1013/2006.

⁴⁴ Artikel 50, 4bis van de Verordening (EG) nr. 1013/2006.

⁴⁵ Artikel 4.1.6 van de Brudalex

⁴⁶ Artikel 2.2.1 van de Brudalex

⁴⁷ Artikel 2.1.1 van de Brudalex

⁴⁸ Artikelen 2.4.3 en 2.4.4 van de Brudalex

⁴⁹ Artikel 2.4.14 van de Brudalex

⁵⁰ Artikelen 2.4.35 tot 2.4.39 van de Brudalex en artikel 4 van het besluit betreffende het beheer van afgedankte voertuigen, B.S. 25 mei 2004.

⁵¹ Artikel 2.4.49 van de Brudalex

⁵² Artikel 2.4.24 van de Brudalex

Foto : © Thinkstock

Met '**elektrische en elektronische apparatuur**' wordt bedoeld apparaten die afhankelijk zijn van elektrische stromen of elektromagnetische velden om naar behoren te werken en apparaten voor het opwekken, overbrengen en meten van die stromen en velden en die bedoeld zijn voor gebruik met een spanning van maximaal 1 000 volt bij wisselstroom en 1 500 volt bij gelijkstroom⁵³. Het gaat onder meer om koelkasten, vaatwasmachines, elektrische radiatoren, broodroosters, frituurpannen en haardrogers⁵⁴.

De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid omvat de volgende verplichtingen⁵⁵:

- De producent moet op zijn kosten de afvalstoffen voortkomend van zijn producten terugnemen of laten terugnemen.
- De producent moet op zijn kosten op regelmatige wijze alle afvalstoffen, onderworpen aan de terugnameplicht en afkomstig van zijn producten inzamelen wanneer die afvalstoffen worden teruggebracht naar distributeurs en kleinhandelaars in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- De distributeur, of in voorkomend geval de producent, moet ermee instemmen de afvalstoffen van producten die hij op de markt aanbiedt en die aan de terugnameplicht onderworpen zijn, kosteloos te aanvaarden van de kleinhandelaar.
- De kleinhandelaar moet van de consument kosteloos de afvalstoffen terugnemen van een product dat dezelfde functies vervult als datgene dat hij op de markt aanbiedt en dat aan de terugnameplicht onderworpen is, op voorwaarde dat de consument zich bij deze kleinhandelaar een product aanschafft dat dezelfde functies vervult of hij dat maximaal dertig kalenderdagen eerder heeft gedaan.
- De distributeur en kleinhandelaar moeten aan de producent de afvalstoffen teruggeven die zij hebben aanvaard. In het geval van een afwijking op deze teruggaveplicht moeten de distributeur en de kleinhandelaar die afvalstoffen in vergunde inrichtingen laten verwerken overeenkomstig de voorschriften, opgelegd door of krachtens de Brudalex.

De producent of invoerder wordt bovendien geacht:

- ofwel de huishoudelijke afvalstoffen, die door het Gewestelijk Agentschap voor Netheid worden opgehaald, die worden teruggebracht naar de distributeurs en de kleinhandelaars of die worden ingezameld in containerparken, via huis aan huisinzamelingen of via andere inzamelpunten, kosteloos terug te nemen en in een hiertoe vergunde inrichting te laten verwerken;
- ofwel de inzameling en de verwerking van de huishoudelijke afvalstoffen die door het Gewestelijk Agentschap voor Netheid worden opgehaald te financieren in verhouding tot de hoeveelheden producten die hij op de markt brengt.

Teneinde hun terugnameplicht na te komen, kunnen de producenten of de invoerders:

- ofwel de terugnameplicht persoonlijk uitvoeren;
- ofwel een beroep doen op een erkende instelling om de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid na te komen;
- ofwel met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een milieuovereenkomst sluiten met de bedoeling vorm te geven aan de toepassingswijze van hun terugnameplicht m.b.t. de afvalstoffen afkomstig van het (de) product(en) dat (die) ze op de markt brengen⁵⁶.

⁵³ Artikel 1.1 § 1, 18° van de Brudalex

⁵⁴ Voor de volledige lijst, zie bijlage 1 van de Brudalex.

⁵⁵ Artikelen 2.2.2 en 2.2.3 van de Brudalex.

⁵⁶ Artikel 2.1.2 van de Brudalex.

2) Specifieke verplichtingen voor gevaarlijk afval

a. Gevaarlijk afval in het algemeen

De productie, de inzameling en het vervoer van gevaarlijk afval, alsmede de opslag en verwerking ervan, moeten plaatsvinden onder omstandigheden waarbij bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid wordt geboden, met inachtneming van maatregelen ter waarborging van de traceerbaarheid en de controle van het gevaarlijk afval, vanaf de productie tot aan de eindbestemming⁵⁷.

Met 'gevaarlijke afvalstof' wordt bedoeld een afvalstof die een of meer van de in bijlage 3 genoemde gevaarlijke eigenschappen bezit⁵⁸.

Bij de inzameling, het vervoer en de tijdelijke opslag moeten gevaarlijke afvalstoffen worden verpakt en voorzien van een etiket in overeenstemming met de geldende gewestelijke, nationale, Europeesrechtelijke en internationale normen⁵⁹. Daarnaast moet er ook een traceerbaarheidsdocument⁶⁰ worden afgeleverd bij overdracht en ontvangst van gevaarlijke afvalstoffen, dat de afvalstoffen moet vergezellen tijdens hun vervoer⁶¹.

Het is in principe verboden om gevaarlijke afvalstoffen te mengen met andere categorieën gevaarlijke afvalstoffen alsook met andere afvalstoffen, stoffen of materialen (ook het verdunnen van gevaarlijke stoffen wordt hieronder begrepen)⁶². Worden de gevaarlijke afvalstoffen toch gemengd, dan moet er een scheiding worden uitgevoerd⁶³. In uitzonderlijke gevallen kan evenwel worden toegestaan dat er wordt gemengd, op voorwaarde dat het mengen gebeurt in overeenstemming met de in de milieuvergunning of aangifte bepaalde voorwaarden, dat het mengen de menselijke gezondheid en het milieu niet schaadt, dat de negatieve gevolgen van het afvalbeheer op de menselijke gezondheid en het milieu niet worden vergroot, dat de handeling gebeurt in overeenstemming met de beste beschikbare technieken, en dat het mengen tot doel heeft de veiligheid van de nuttige toepassing of verwijdering te verbeteren⁶⁴.

b. Specifieke verplichtingen voor afgewerkte olie

Afgewerkte olie moet, indien technisch haalbaar, gescheiden worden ingezameld en verwerkt zonder de menselijke gezondheid in gevaar te brengen of het milieu te schaden⁶⁵.

Met 'afgewerkte olie' wordt bedoeld alle soorten minerale of synthetische smeerolie of industriële olie die ongeschikt is geworden voor het gebruik waarvoor zij oorspronkelijk bestemd was, zoals gebruikte olie van verbrandingsmotoren en versnellingsbakken, alsmede smeerolie, olie voor turbines en hydraulische oliën⁶⁶.

Indien technisch haalbaar en economisch leefbaar mogen afgewerkte oliën met uiteenlopende eigenschappen niet gemengd worden en mag afgewerkte olie niet gemengd worden met andere afvalstoffen of stoffen indien dat de verwerking ervan belemmert⁶⁷.

3) Verplicht register en traceerbaarheidsdocument

Elke afvalbeheerder van ander dan huishoudelijk afval moet kunnen aantonen dat hij zijn afvalstoffen zelf verwerkt⁶⁸.

De houder van niet-gevaarlijk afval ander dan huishoudelijk afval die zelf de verwerking doet, moet dat kunnen bewijzen aan de hand van het afvalstoffenregister⁶⁹. Laat hij de verwerking over aan een inzamelaar, een handelaar, een makelaar of een verwerkingsinrichting of -onderneming, dan moet hij dat kunnen bewijzen aan de hand van andere specifieke documenten⁷⁰.

⁵⁷ Artikel 28 van de ordonnantie afvalstoffen.

⁵⁸ Artikel 3, 2°, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁵⁹ Artikel 30 van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶⁰ Dit document bevat de relevante gegevens vermeld in bijlage IB van de Verordening (EG) nr. 1013/2006.

⁶¹ Artikel 46, § 1, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶² Artikel 29, § 1, eerste lid, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶³ Artikel 29, § 1, tweede lid, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶⁴ Artikel 29, § 2 van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶⁵ Artikel 33, § 1, eerste lid, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶⁶ Artikel 3, 3° van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶⁷ Artikel 33, § 1, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁶⁸ Artikel 23, § 4, en 28 van de ordonnantie afvalstoffen en artikelen 1.3 tot 1.6 van de Brudalex

⁶⁹ Artikel 23, § 4, 1°, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁷⁰ Artikel 23, § 4, 2° en 3° van de ordonnantie afvalstoffen.

Het **afvalstoffenregister** vermeldt, in chronologische volgorde, ten minste de hoeveelheid, de aard en de oorsprong van de afvalstoffen en, desgevallend, de bestemming, de inzamelfrequentie, de wijze van vervoer en de geplande verwerkingsmethode⁷¹. Het afvalstoffenregister bevat de traceerbaarheidsdocumenten, de informatie met betrekking tot de afvalstoffen die door de afvalstoffenproducent zelf zijn verwerkt, en het bewijs van het beheer van ander dan huishoudelijk afval⁷².

Zijn verplicht om een afvalstoffenregister bij te houden⁷³:

- de afvalstoffenhouder van ander dan huishoudelijk afval voor de afvalstoffen die hij produceert of bezit;
- de vervoerder van afvalstoffen voor de afvalstoffen die hij vervoert;
- de inzamelaar, handelaar en makelaar voor de afvalstoffen die hij inzamelt, verhandelt of makelt;
- de uitbater van een inzamel- of verwerkingsinrichting voor de afvalstoffen die hij inzamelt en/of verwerkt;
- de personen die de Regering aanduidt.

De verplichting een afvalstoffenrapport over te maken is van toepassing voor⁷⁴:

- de inzamelaar, handelaar en makelaar van afvalstoffen, jaarlijks;
- de uitbater van een inzamel- of verwerkingsinrichting van afvalstoffen die onderworpen is aan het bekomen van een milieuvergunning, met uitzondering van de uitbater die het inzamelen van afvalstoffen als nevenactiviteit uitoefent, jaarlijks;
- elke andere afvalbeheerder, op vraag van Leefmilieu Brussel.

Sinds 2019 gebeurt het overmaken van het afvalstoffenrapport via de digitale tool Brudaweb⁷⁵.

Bovendien gelden er specifieke traceerbaarheidsverplichtingen voor bepaalde afvalstoffen (zie hierboven afdeling B.2.a voor gevaarlijk afval en hierna afdeling B.5.a. voor dierlijke bijproducten en afgeleide producten daarvan).

4) **Verplichtingen voor afval van producten in papier en/of karton**

Het is verboden reclaimedrukwerk of kosteloze informatiebladen in de bussen te steken als dit in strijd is met de vermeldingen op de brievenbus⁷⁶.

Met '**kosteloos informatieblad**' wordt bedoeld alle kosteloze publicaties die met een bepaalde regelmaat verschijnen, met uitzondering van die welke uitgegeven worden door een adverteerder of een groep adverteerders die zich met dat doel verenigd hebben, en die op jaarbasis ten minste 30 % artikels met algemene informatie bevatten⁷⁷;

Met '**reclaimedrukwerken**' wordt bedoeld elke kosteloze publicatie met een handelsoogmerk, ongeacht de wijze van verspreiding.⁷⁸

Foto : © Xavier Claes

⁷¹ Artikel 45, § 2, van de ordonnantie afvalstoffen.

⁷² Artikel 45, §2, van de ordonnantie afvalstoffen en artikel 1.7 van de Brudalex.

⁷³ Artikel 45, §1, van de ordonnantie afvalstoffen en artikel 1.7 van de Brudalex.

⁷⁴ Artikel 45, §4-5 van de ordonnantie afvalstoffen en artikel 1.8 van de Brudalex.

⁷⁵ In toepassing van artikel 1.8, § 5 van de Brudalex - <https://brudaweb.leefmilieu.brussels.nl/welcome-brudaweb>

⁷⁶ Artikel 7, § 2, van de ordonnantie papier/karton.

⁷⁷ Artikel 3, 1°, van de ordonnantie papier/karton.

⁷⁸ Artikel 3, 2°, van de ordonnantie papier/karton.

5) Verplichtingen voor dierlijke bijproducten en afgeleide producten

a. Europese Wetgeving

Een aantal EU-verordeningen voorzien in specifieke verplichtingen voor dierlijke bijproducten en afgeleide producten⁷⁹.

In de zin van Verordening (EG) nr. 1069/2009 en van haar uitvoeringsverordening, met name Verordening (EU) nr. 2011/142:

- met '**dierlijke bijproducten**' wordt bedoeld dode dieren of delen van dieren, producten van dierlijke oorsprong of andere producten die uit dieren zijn verkregen en die niet voor menselijke consumptie bestemd zijn, met inbegrip van oöcyten, embryo's en sperma⁸⁰.
- met '**afgeleide producten**' wordt bedoeld producten die zijn verkregen door een of meer behandelingen, omzettingen of verwerkingsfasen van dierlijke bijproducten⁸¹.

Dierlijke bijproducten en afgeleide producten kunnen doorgaan als afvalstoffen⁸².

Tot slot zijn bepaalde dierlijke bijproducten uitgesloten van het toepassingsgebied van de Verordening (EG) nr. 1069/2009 (en derhalve ook van het toepassingsgebied van haar uitvoeringsverordening)⁸³.

Ze voorzien meer bepaald in algemene veterinairerechtelijke beperkende maatregelen⁸⁴ en gebruiksbeperkingen⁸⁵, een beperking van de methodes voor verwerking van dierlijke bijproducten⁸⁶ (naargelang de categorie waartoe ze behoren (categorie 1, 2 of 3)⁸⁷ en van afgeleide producten (die gebonden zijn aan de categorie van het bijproduct waarvan ze zijn afgeleid⁸⁸) en verplichtingen inzake verzameling, vervoer en traceerbaarheid⁸⁹, registratie en erkenning⁹⁰, hygiëne en hantering⁹¹, diverse eigen controles en risicobeoordelingen⁹² en in-, door- en uitvoer⁹³.

Met '**categorie 1, 2 of 3**' wordt bedoeld de categorieën waarin de dierlijke bijproducten worden ingedeeld. Die categorieën staan voor het risico voor de volksgezondheid en de diergezondheid⁹⁴ (waarbij categorie 1 staat voor het hoogste risiconiveau).

Elk mengsel van categorie 1-materiaal met materiaal van categorie 2 of 3 is materiaal van categorie 1⁹⁵, elk mengsel van categorie 2-materiaal met materiaal van categorie 3 is materiaal van categorie 2⁹⁶.

Afgeleide producten vallen onder de regels die gelden voor de specifieke categorie dierlijke bijproducten waarvan ze zijn afgeleid, tenzij indien anders aangegeven in de Verordening (EG) nr. 1069/2009 of in haar uitvoeringsmaatregelen vastgesteld door de Europese Commissie⁹⁷.

Hierna volgt een overzicht van de Europese regelgeving inzake traceerbaarheid en opslag van dierlijke bijproducten en afgeleide producten.

⁷⁹ Zie Verordening (EG) nr. 1069/2009 en haar uitvoeringsverordening, met name Verordening (EU) nr. 142/2011.

⁸⁰ Artikel 3, punt 1, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸¹ Artikel 3, punt 2, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸² Zie bijvoorbeeld artikel 12, b), artikel 13, b) en artikel 14, b) van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸³ Zie ook de verduidelijkingen over het toepassingsgebied van de Verordening in haar artikel 2.

⁸⁴ Artikel 6 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸⁵ Artikel 11 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸⁶ Artikelen 12 tot 14 en 16 tot 20 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸⁷ Artikel 7, § 1, en artikelen 8 tot 10 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸⁸ Artikel 7, § 1, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁸⁹ Artikelen 21, 22 en 27 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹⁰ Artikelen 23, 24 en 27 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹¹ Artikelen 25, 26 en 27 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹² Artikel 29 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹³ Artikel 41 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹⁴ Artikel 7, § 1, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009. De materialen van categorie 1, 2 en 3 zijn vastgelegd in artikelen 8 tot 10 van diezelfde Verordening.

⁹⁵ Artikel 8, g), van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹⁶ Artikel 9, h), van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

⁹⁷ Artikel 7, § 2, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

a.1. Sortering en traceerbaarheid

Elke zending van dierlijke bijproducten en afgeleide producten moet identificeerbaar zijn en tijdens het verzamelen op de plaats van oorsprong van de dierlijke bijproducten alsook tijdens het vervoer⁹⁸ en de opslag⁹⁹ gescheiden en identificeerbaar blijven.

Exploitanten die dierlijke bijproducten of afgeleide producten verzamelen en vervoeren, moeten erop toezien dat die vergezeld gaan van een handelsdocument of, in sommige gevallen, van een gezondheidscertificaat¹⁰⁰, behoudens uitzondering¹⁰¹, dat ten minste informatie bevat over de herkomst, de bestemming en het aantal producten, samen met een beschrijving van de producten en van hun markering, indien vereist¹⁰². De documenten moeten worden bijgehouden door de exploitanten die deze producten verzenden, vervoeren of ontvangen¹⁰³. De exploitanten moeten zich er bovendien van vergewissen dat zowel de exploitanten die hen bevoorraden als de exploitanten waar ze dierlijke bijproducten of afgeleide producten aan leveren, geïdentificeerd worden, en dat ze die informatie ter beschikking houden van de bevoegde overheden¹⁰⁴.

a.2. Opslag

Exploitanten van inrichtingen of bedrijven actief in de opslag van dierlijke bijproducten of afgeleide producten moeten een erkenning bekomen voor:

- de inrichtingen waar ze de dierlijke bijproducten opslaan¹⁰⁵; en
- de inrichtingen en bedrijven onder hun controle die actief zijn in de opslag van bijproducten indien die bedoeld zijn om hetzij te worden verwijderd door storting of verbranding of die bedoeld zijn voor een nuttige toepassing of voor verwijdering door meeverbranding, hetzij te worden gebruikt als brandstof, hetzij te worden gebruikt als voeder voor dieren (behoudens uitzondering), hetzij te worden gebruikt als organische meststoffen en bodemverbeteraars (behoudens uitzondering)¹⁰⁶.

Bij de opslag van afgeleide producten¹⁰⁷, behoudens verleende afwijking¹⁰⁸, moeten ze de inrichtingen en bedrijven onder hun toezicht laten registreren door ze aan te geven voor de start van de exploitatie en door de bevoegde autoriteit informatie te verstrekken¹⁰⁹ en ook nadien actuele informatie ter zake te blijven verstrekken¹¹⁰.

Er gelden algemene¹¹¹ en specifieke¹¹² opslagvoorschriften voor de exploitant van een inrichting of bedrijf waar dierlijke bijproducten en afgeleide producten worden opgeslagen¹¹³. Zo moeten dierlijke bijproducten bijvoorbeeld zodanig worden opgeslagen dat er geen enkel risico op verspreiding van dierenziekten ontstaat¹¹⁴. Gedurende de hele opslag moeten de dierlijke bijproducten gescheiden van andere goederen worden gehanteerd en opgeslagen en zodanig dat er geen enkel risico bestaat op verspreiding van dierenziekten¹¹⁵. De ruimtes en installaties gebruikt voor de opslag van producten afgeleid van categorie 3-materialen mogen zich bovendien niet op hetzelfde terrein bevinden als de ruimtes waar producten afgeleid van categorie 1- of categorie 2-materialen worden opgeslagen, tenzij indien de inrichting en het beheer van die ruimtes (volledig gescheiden opslag in de gebouwen bijvoorbeeld) elke versleping verhinderen¹¹⁶.

⁹⁸ Artikel 17, § 1, a), en bijlage VIII, hoofdstuk 2, punt 1, a), van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

⁹⁹ Wat betreft de etikettering: zie artikel 17, § 1, a), en bijlage VIII, hoofdstuk 2, punt 2 van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

¹⁰⁰ Artikel 21, § 2, eerste lid, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹⁰¹ Artikel 21, § 2, tweede lid, en 21, § 6, eerste lid, b), van de Verordening (EG) nr. 2009/1069 ; punt 1, tweede lid, van hoofdstuk III van bijlage VIII van de Verordening (EU) nr. 2011/42.

¹⁰² Artikel 21, § 3 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009. Zie bijlage VIII, hoofdstuk III, van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

¹⁰³ Artikel 22, § 1, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009. Zie ook bijlage VIII, hoofdstuk IV, van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

¹⁰⁴ Artikel 22, § 2, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹⁰⁵ Artikel 24, § 1, i), van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹⁰⁶ Artikel 24, § 1, j), van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹⁰⁷ Artikel 23, § 4, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹⁰⁸ Artikel 23, § 4, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹⁰⁹ Artikel 23, § 1, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹¹⁰ Artikel 23, § 2, van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹¹¹ Artikel 29, § 1, c), van de Verordening (EG) nr. 1069/2009 ; artikel 19, b) tot d), en bijlage IX, hoofdstukken II, III en V, van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

¹¹² Zie bijvoorbeeld artikel 26 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹¹³ Artikel 19, b), van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

¹¹⁴ Bijlage IX, hoofdstuk II, afdeling 2, punt 1, van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

¹¹⁵ Bijlage IX, hoofdstuk II, afdeling 2, punt 2, van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

¹¹⁶ Bijlage IX, hoofdstuk III, afdeling 1, punt 1, van de Verordening (EU) nr. 142/2011.

b. Gewestelijke wetgeving

In de zin van het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval, moet onder 'dierlijk afval' worden verstaan de krenge, karkassen, delen van dieren of vissen of producten van dierlijke oorsprong die niet voor rechtstreekse menselijke consumptie bestemd zijn, met inbegrip van het onvoldoende behandelde meel dat niet voldoet aan de voorschriften van dit besluit, het te vernietigen meel, onder meer om redenen van volksgezondheid. Uitwerpselen, keukenafval en etensresten, gebruikt frituurvet en slib uit afscheiders en oliefilters zijn geen dierlijk afval¹¹⁷.

Die definitie heeft enkel betrekking op dit besluit en doet niets af aan het toepassingsgebied van de verplichtingen in bovengenoemde Europese regelgeving - die voorrang heeft op de gewestelijke regelgeving -, noch aan de concepten die ze hanteert.

Onverminderd de Europese regelgeving - die voorrang heeft op de gewestelijke regelgeving -, voorziet de gewestelijke regelgeving er in het bijzonder in dat:

- elke producent van dierlijk afval een beroep moet doen op een vervoerder of inzamelaar die bijzonder werd geregistreerd voor de categorie van het te verwijderen dierlijk afval¹¹⁸;
- er een afvalstoffenregister moet worden bijgehouden en gedurende vijf jaar moet worden bewaard¹¹⁹. Dat register moet de traceerbaarheidsborderellen bevatten en de facturen die de inzamelaar bij elke ophaling afgeeft¹²⁰;
- de lokalen voor de opslag van dierlijk afval uitsluitend voor dat doel voorbehouden blijven, op slot zijn, gemakkelijk reinigbaar zijn, voor het publiek verboden zijn en gemakkelijk bereikbaar blijven voor de ophaalvoertuigen¹²¹;
- het verboden is zich van dierlijke bijproducten te ontdoen, anders dan door ze te leveren aan een erkende inrichting¹²²; en
- de krenge van gezelschapsdieren niet elders mogen worden begraven dan op een erkende begraafplaats voor gezelschapsdieren¹²³; ze mogen ook naar een criterium worden vervoerd¹²⁴; en
- het verboden is dierlijk afval in te graven¹²⁵.

¹¹⁷ Artikel 2, 1°, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval.

¹¹⁸ Artikel 18, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval

¹¹⁹ Artikel 45, § 3, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹²⁰ Artikelen 16a en 16b, § 2, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval

¹²¹ Artikel 10, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval

¹²² Artikel 20, § 1, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval.

¹²³ Artikel 20, § 4, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval.

¹²⁴ Artikel 20, §§ 1 en 4, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval

¹²⁵ Artikel 20, § 2, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval.

6) Verplichtingen inzake plastic zakjes

Het gebruik van plastic wegwerpzakjes is verboden in de verkooppunt van detailhandelaars. Het verbod is niet van toepassing op herbruikbare plastic zakjes¹²⁶ die beantwoorden aan de vereisten inzake herbruikbare verpakkingen zoals gedefinieerd in bijlage 12 van de Brudalex¹²⁷.

Dit verbod is van toepassing sinds 1 september 2017 voor kassazakjes en zal van toepassing zijn vanaf 1 september 2018 voor alle andere zakjes die bestemd zijn voor het verpakken van waren en die gebruikt worden in de verkooppunt van detailhandelaars¹²⁸.

Met “kassazakjes” wordt bedoeld de zakjes die, tegen betaling of gratis, ter beschikking worden gesteld in de verkooppunten voor het verpakken van de waren van de klanten als ze aan de kassa voorbijkomen. De zakjes die worden aangeboden als primaire verpakking voor voedingswaren in bulk worden niet als kassazakjes beschouwd¹²⁹.

Foto : © Arnaud Ghys

De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest laat enkele afwijkingen toe op dit algemeen verbod¹³⁰:

- tot 30 november 2017, het gebruik van de plastic kassazakken voor eenmalig gebruik betaald door de kleinhandelaar vóór 1 september 2017;
- tot 29 februari 2020, het gebruik van biogebaseerde en thuis composteerbare plastic zakken voor eenmalig gebruik die bestemd zijn voor de primaire verpakking van groenten en fruit die in bulk verkocht worden¹³¹;

¹²⁶ Enkel de zakken met een dikte hoger dan of gelijk aan 50 micron worden geacht herbruikbaar te zijn. Artikel 2 § 2 van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen, B.S. 27 september 2017.

¹²⁷ Artikel 4.6.2 § 1 van de Brudalex.

¹²⁸ Artikel 4.6.2 § 2 van de Brudalex.

¹²⁹ Artikel 4.6.1 van de Brudalex.

¹³⁰ Artikel 2 § 1 van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen.

¹³¹ Het minimale gehalte aan biogebaseerde stof van deze zakken is op 40% in 2018 vastgelegd.

- tot 31 december 2029, de plastic zakken voor eenmalig gebruik bestemd voor de verpakking van voedingswaren die in de kleinhandel verkocht worden die vochtig zijn of vloeistoffen bevatten die kunnen vloeien, voor zover de zak biogebaseerd en thuis composteerbaar is¹³².
- tot 31 december 2029, de zeer lichte plastic zakken voor eenmalig gebruik die gebruikt worden voor de primaire verpakking van waterplanten en waterdieren.

Met "**primaire verpakking**" wordt bedoeld alle verpakking die aldus is ontworpen dat zij voor de eindgebruiker of consument op het verkooppunt één verkoopseenheid vormt¹³³.

Met "**biogebaseerde stoffen**" wordt bedoeld iedere stof van biologische oorsprong, met uitsluiting van de stoffen die in geologische formaties of fossielen zitten, en die geen genetisch gemodificeerd organisme bevat¹³⁴.

Met "**gehalte aan biogebaseerde stof**" wordt bedoeld het percentage, uitgedrukt in totale koolstof fractie, van biogebaseerde stoffen die de zak bevat, bepaald volgens de berekeningsmethode die gespecificeerd is in de norm EN 16440:2017 betreffende de bepaling van het gehalte bio-based koolstof van producten met behulp van de radiocarbon methode/14 C methode¹³⁵.

Met "**thuis composteerbare zak**" wordt bedoeld een zak die overeenstemt met de specifieke kenmerken vereist door artikel 3, § 2 van het koninklijk besluit van 9 september 2008 houdende vaststelling van productnormen voor composteerbare en biologisch afbreekbare materialen¹³⁶.

Met "**zeer lichte plastic zakken**" wordt bedoeld plastic draagtassen met een wanddikte van minder dan 15 micron¹³⁷.

¹³² Het minimale gehalte aan biogebaseerde stof van deze zakken is op 40% in 2018 en op 60% vanaf 2025 vastgelegd.

¹³³ Artikel 1 § 1, 2° van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen en artikel 2, 2° van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakingsafval.

¹³⁴ Artikel 1 § 1, 3° van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen.

¹³⁵ Artikel 1 § 1, 4° van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen.

¹³⁶ Artikel 1 § 1, 5° van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen.

¹³⁷ Artikel 1 § 1, 6° van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen.

INBREUKEN

De volgende handelingen vormen een inbreuk op de ordonnantie afvalstoffen:

- het achterlaten van afvalstoffen op een openbare of privéplaats buiten de plaatsen die hiertoe zijn voorzien door de bevoegde administratieve overheid of zonder de verplichtingen betreffende de verwijdering van afvalstoffen na te leven¹³⁸;
- het niet beheren van afvalstoffen in overeenstemming met de algemene wettelijke en reglementaire voorschriften inzake afvalbeheer¹³⁹;
- het niet zelf overgaan tot de verwerking van de afvalstoffen of het niet laten overgaan tot de verwerking van de afvalstoffen door een handelaar, een installatie of een onderneming die afvalverwerkingswerkzaamheden verricht of door een persoon die afvalstoffen inzamelt¹⁴⁰;
- het niet overbrengen van de ingezamelde en vervoerde afvalstoffen naar erkende afvalverwerkingsinrichtingen¹⁴¹;
- het nalaten een beroep te doen op een vervoerder of inzamelaar die bijzonder werd geregistreerd voor de categorie van het te verwijderen dierlijk afval¹⁴²;
- het inzamelen, laten inzamelen, verwerken of laten verwerken van afgewerkte oliën zonder naleving van de wettelijke voorschriften¹⁴³;
- het illegaal overbrengen van afvalstoffen¹⁴⁴;
- het overtreden van voorschriften opgelegd door de Regering, meer bepaald:
 - om afval preventief te voorkomen, om hun hoeveelheid en schadelijkheid te verminderen of om hun beheer te vergemakkelijken¹⁴⁵
 - voor bepaalde specifieke categorieën van afvalstoffen¹⁴⁶, ook door het vastleggen van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde categorieën¹⁴⁷;
 - voor het vervoer van afvalstoffen¹⁴⁸;
 - voor de regels en technieken van afvalpreventie en -beheer¹⁴⁹;
 - voor de voorafgaande voorwaarden en verplichtingen inherent aan afvalbeheeroperaties¹⁵⁰;
 - voor het beheer van gevaarlijk afval¹⁵¹; of
 - om de nodige maatregelen te treffen voor de omzetting en uitvoering van de voorschriften inzake afvalbeheer die voortkomen uit internationale verdragen, waaronder de verdragen betreffende de Europese Unie¹⁵²;
- het niet naleven van de voorwaarden ter bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid bij de productie of opslag van gevaarlijk afval, met inbegrip van de maatregelen bedoeld om de traceerbaarheid van gevaarlijke afvalstoffen te verzekeren vanaf de productie ervan tot aan de eindbestemming en om hun controle te waarborgen¹⁵³;
- het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met andere categorieën van gevaarlijke afvalstoffen, alsook met andere afvalstoffen, stoffen of materialen¹⁵⁴;
- het inzamelen, vervoeren of tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen zonder ze te verpakken of te etiketteren volgens de geldende gewestelijke, nationale en internationale normen¹⁵⁵;
- tijdens een controle door de ambtenaren belast met het toezicht het niet kunnen voorleggen van de documenten die bewijzen dat de houder van gevaarlijk afval ander dan huishoudelijk afval die

¹³⁸ Artikel 48 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹³⁹ Artikel 49, 1°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁰ Artikel 49, 2°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴¹ Artikel 49, 3°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴² Artikel 49, 1°, gecombineerd met artikel 19, § 5, van de ordonnantie afvalstoffen en artikel 18 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval

¹⁴³ Artikel 49, 4°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁴ Artikel 49, 5° gecombineerd met artikel 51, 2° van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁵ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 16, § 1, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁶ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 27, 1°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁷ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 26 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁸ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 27, 2°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁴⁹ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 27, 3°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵⁰ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 27, 4° van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵¹ Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikel 32 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵² Artikel 49, 6°, gecombineerd met artikelen 35 en 36 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵³ Artikel 50, 2°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵⁴ Artikel 50, 3°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵⁵ Artikel 50, 4°, van de ordonnantie afvalstoffen.

afvalstoffen verwerkt of ze laat verwerken door een handelaar, een inrichting of een onderneming die afvalverwerkingshandelingen verricht, of door een inzamelaar van afvalstoffen¹⁵⁶;

- het niet naleven van de voorschriften voor het afvalstoffenregister of voor het traceerbaarheidsdocument¹⁵⁷; en
- het niet aan LB verstrekken van de individuele inlichtingen vereist voor de voorbereiding of uitwerking van het gewestelijke afvalplan of van een reglementering betreffende afvalstoffen, of voor de uitvoering van internationale, intergewestelijke of gewestelijke verplichtingen ter zake¹⁵⁸.

Daarnaast vormt, op grond van de regelgeving inzake de strijd tegen luchtverontreiniging, ook het vernietigen van afvalstoffen door verbranding in de open lucht (behalve wanneer het gaat om plantaardige afvalstoffen afkomstig van het onderhoud van tuinen, de ontbossing of ontginning van terreinen of bedrijfslandbouwkundige werkzaamheden) een inbreuk¹⁵⁹.

Op grond van de ordonnantie papier/karton is het bovendien verboden reclamedrukwerk of kosteloze informatiebladen in de bussen te steken als dit in strijd is met de vermeldingen op de brievenbus¹⁶⁰.

Krachtens de ordonnantie milieuvergunningen zijn ook de volgende handelingen een overtreding:

- het uitoefenen van activiteit zonder de vereiste milieuvergunning¹⁶¹;
- het uitoefenen van een afvalgerelateerde activiteit zonder de vereiste erkenning of registratie¹⁶², bijvoorbeeld (niet-limitatieve lijst):
 - het uitoefenen van een activiteit als inzamelaar, handelaar of makelaar van gevaarlijke afvalstoffen zonder daarvoor over de vereiste erkenning te beschikken¹⁶³;
 - het vervoeren van afvalstoffen zonder zich daar vooraf voor te hebben geregistreerd en het uitoefenen van een activiteit als inzamelaar, handelaar of makelaar van niet gevaarlijke afvalstoffen zonder zich daar vooraf voor te hebben geregistreerd¹⁶⁴;
 - het op beroepsmatige wijze vervoeren of ophalen van dierlijke afvalstoffen zonder zich daar vooraf voor te hebben geregistreerd¹⁶⁵; en
 - het niet naleven van de registratieplicht door een uitbater van een demonteercentrum voor afgedankte voertuigen of van een centrum voor de vernietiging en recycling van afgedankte voertuigen, en bij machte om een vernietingsattest af te geven¹⁶⁶; en
- het niet naleven van de uitbatingsvoorwaarden van de afvalgerelateerde activiteit onderworpen aan een milieuvergunning of aangifte, of het niet naleven van de toekenningsvoorwaarden van de erkenning of registratie¹⁶⁷.

Krachtens de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren is het werpen van voorwerpen of stoffen in het oppervlaktewater, er vervuilde of verontreinigende stoffen in lozen of er gassen in brengen zonder toelating of milieuvergunning, tevens een inbreuk¹⁶⁸.

Tot slot is ook de schending van de Europese voorschriften inzake de in- en doorvoer van dierlijke bijproducten en afgeleide producten een inbreuk¹⁶⁹.

¹⁵⁶ Artikel 52 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵⁷ Artikel 53 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵⁸ Artikel 54, eerste lid, gecombineerd met artikel 59 van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁵⁹ Artikel 3.4.3, § 1, gecombineerd met artikel 3.2.10 van het BWLKE en met artikel 6 van het koninklijk besluit van 26 juli 1976 tot oprichting van zones voor speciale bescherming tegen luchtverontreiniging.

¹⁶⁰ Artikel 12 van de ordonnantie papier/karton.

¹⁶¹ Artikel 96, § 1, 3°, van de ordonnantie milieuvergunningen.

¹⁶² Artikel 96, § 1, 3°, van de ordonnantie milieuvergunningen.

¹⁶³ Artikel 3.1.2 van de Brudalex, gebaseerd op artikelen 70 en 71 van de ordonnantie milieuvergunningen.

¹⁶⁴ Artikel 3.1.1 van de Brudalex.

¹⁶⁵ Artikel 15 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval, binnen de beperkingen bepaald door de artikelen 23 en 24 van Verordening (EU) nr. 1069/2009.

¹⁶⁶ Artikel 20, § 1, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 15 april 2004 betreffende het beheer van afgedankte voertuigen.

¹⁶⁷ Artikel 96, § 1, 1°, van de ordonnantie milieuvergunningen.

¹⁶⁸ Artikel 41, § 1, 1° van de wet van 26 maart 1971.

¹⁶⁹ Artikel 31, § 1, 3°, gecombineerd met artikel 2, § 1, 3), laatste streepje, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, en met artikel 41 van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

SANCTIES

A. Strafrechtelijke sancties

De mogelijke hoofdstraf kan gaan van een gevangenisstraf van 8 dagen tot twee jaar en/of een boete van 50 tot 100.000 euro¹⁷⁰, onder voorbehoud van verzachtende¹⁷¹ of verzwarende omstandigheden¹⁷² en recidive¹⁷³.

De bevoegde rechtbank is evenwel bij machte om een alternatieve hoofdstraf uit te spreken voor de straf waarvan hierboven sprake, indien de situatie zich daartoe leent¹⁷⁴. In dit geval moet de voorkeur worden gegeven aan het uitspreken van een werkstraf¹⁷⁵.

De minimale geldboete wordt verdubbeld wanneer de afvalstoffen gevaarlijke afvalstoffen zijn of wanneer de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen aan LB opzettelijk of uit winstbejag wordt geschonden¹⁷⁶.

Bovendien wordt de overbrenging van een niet-verwaarloosbare hoeveelheid afvalstoffen, ongeacht het feit of het daarbij om één enkele overbrenging gaat of om meerdere overbrengingen die met elkaar verbonden lijken, bestraft met een gevangenisstraf van drie maanden en/of een geldboete van 250 tot 300.000 euro¹⁷⁷.

Het bedrag van de hierboven vermelde boetes is het wettelijke bedrag. Bij een veroordeling moet dit bedrag vermenigvuldigd worden met acht (aangezien de wet erin voorziet dat het bedrag vermeerderd moet worden met 70 opdecimen, hetzij zeventig tienden van dat bedrag)¹⁷⁸.

Desgevallend kunnen de bijkomende straffen waarin het Strafwetboek voorziet worden uitgesproken¹⁷⁹ en kunnen bijkomende maatregelen opgelegd worden door de bevoegde rechtbank¹⁸⁰.

De beslissing tot veroordeling wordt in het strafregister van de betrokkene opgenomen (behalve bij opschorting van uitspraak of het verstrijken van de voorziene termijn)¹⁸¹.

B. Administratieve sancties

Het bedrag van de alternatieve administratieve boete gaat van 50 tot 62.500 euro¹⁸², onder voorbehoud van samenloop van meerdere misdrijven¹⁸³ en recidive¹⁸⁴. Dat bedrag kan verlaagd worden onder het wettelijke minimum in geval van verzachtende omstandigheden.

De alternatieve administratieve geldboete kan gekoppeld worden aan een bevel tot stopzetting van het misdrijf binnen een bepaalde termijn, op straffe van een dwangsom. Het totale bedrag van de dwangsom mag niet meer zijn dan 62.500 euro¹⁸⁵ en kan worden vastgesteld op één bepaald bedrag of op een bedrag per tijdseenheid of per misdrijf. De dwangsom kan worden opgeheven, de looptijd ervan kan worden geschorst gedurende een bepaalde termijn of het bedrag ervan kan worden verminderd op vraag van de persoon aan wie op straffe van een dwangsom het bevel tot stopzetting van het misdrijf binnen een bepaalde termijn werd opgelegd, indien deze persoon in de gehele of gedeeltelijke, definitieve of tijdelijke onmogelijkheid verkeert om aan het bevel te voldoen¹⁸⁶.

¹⁷⁰ Artikel 45, derde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid

¹⁷¹ Artikel 85 van boek I van het Strafwetboek.

¹⁷² Artikel 32 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁷³ Artikel 33 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁷⁴ Zie artikel 37quinquies tot 37septies en artikelen 37octies tot 37undecies van het Strafwetboek.

¹⁷⁵ Artikel 31, §4, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁷⁶ Artikel 49 *in fine* van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁷⁷ Artikel 51, 2°, van de ordonnantie afvalstoffen.

¹⁷⁸ Artikel 1 van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimes op de strafrechtelijke boeten (*B.S.*, 3 april 1952).

¹⁷⁹ Artikel 33bis gecombineerd met artikel 31, tweede lid, van het Strafwetboek en artikelen 35 en 42 tot 43ter van het Strafwetboek.

¹⁸⁰ Artikelen 34 tot 41 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁸¹ Artikel 590 van het Wetboek van Strafvordering.

¹⁸² Artikel 45, derde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁸³ Artikel 48 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁸⁴ Artikel 52 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁸⁵ Artikel 46 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁸⁶ Artikel 46, derde lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

Ten slotte kan een persoon die met een alternatieve administratieve geldboete strafbaar is, vragen om uitstel van de gehele of gedeeltelijke tenuitvoerlegging van de beslissing tot oplegging van een geldboete, indien deze persoon, binnen de periode van vijf jaar voorafgaand aan de vaststelling van het misdrijf, geen alternatieve administratieve geldboete of strafrechtelijke sanctie heeft gekregen wegens een overtreding op de milieuwetgevingen beschermd door het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, voor een overtreding rechtstreeks voorzien in dit Wetboek of voor een overtreding voorzien in de wet betreffende het dierenwelzijn¹⁸⁷. Het uitstel wordt van rechtswege herroepen indien de betrokken persoon binnen drie jaar vanaf de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van een alternatieve administratieve geldboete, een nieuw misdrijf begaat waarvoor een alternatieve administratieve geldboete of een strafrechtelijke sanctie wordt opgelegd¹⁸⁸.

Foto : © Getty Images

¹⁸⁷ Artikel 45/1, eerste lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁸⁸ Artikel 45/1, tweede lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

